

Opinie - 7 krachtige argumenten tegen het hoofddoekenverbod (30.4.12)

Onderzoekster Nadia Fadil zet nog eens de argumenten tegen een hoofddoekenverbod op een rijtje. De tekst nam de vorm aan van een petitie die ondertussen al door 70 'prominenten' werd ondertekend.

In de kwestie van het algemeen verbod op levensbeschouwelijke tekens voor leerlingen dat het GO! wil invoeren in zijn scholen, stelde het Grondwettelijk Hof zonet dat het GO! bevoegd is om zo'n beslissing te nemen. Het Grondwettelijk Hof sprak zich uit na een prejudiciële vraag van de Raad van State. Het is nu aan de Raad van State om een uitspraak ten gronde te doen over de inhoud van de GO!-beslissing. Daarom zetten we nog even op een rijtje waarom wij zo'n verbod slecht, inefficiënt en onrechtvaardig vinden.

1) Beperking van vrijheid van religie. Door levensbeschouwelijke kentekens te verbieden wordt een van de sokkels van onze seculiere samenleving geschaad: die van de vrijheid van geloof en geloofsbeleving. Zo'n verbod bepaalt immers dat moslima's voor wie de hoofddoek een essentieel onderdeel is van hun praktijk, niet langer van dit grondrecht mogen genieten. Zij mogen dan niet langer zélf beslissen hoe ze vorm willen geven aan hun geloof.

2) Neutrale school. Het officieel gesubsidieerd onderwijs moet neutraal zijn. Dat is een belangrijke waarde die slaat op de aard van het verstrekte onderwijs, maar ze is geen vereiste voor de leerlingen. Voor hen gelden de grondrechten van vrijheid van godsdienst en vrije meningsuiting. Deze grondrechten kunnen alleen door een wet en om bijzondere redenen beperkt worden (Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, artikel 9, §2). Van leerkrachten verwachten we terecht dat ze zich neutraal opstellen. Die neutraliteit vertaalt zich evenwel niet in hun kledij maar in hun gedrag: ze moeten professioneel en onpartijdig functioneren in hun relatie met leerlingen, ouders en collega's.

3) Inefficiënt. Tal van redenen werden aangehaald om een hoofddoekenverbod te verantwoorden, met het argument om meisjes te beschermen tegen sociale druk voorop. Het is echter de vraag in welke mate een verbod die kwestie, waar het al een probleem zou vormen, kan verhelpen. Leerlingen die anderen onder druk zetten, pak je best aan (zoals bij pestgedrag) door de schuldigen te straffen, en niet door een volledige groep meisjes haar fundamentele rechten te ontfemen.

4) Selectieve verontwaardiging. De sociale druk op meisjes om een hoofddoek te dragen is onaanvaardbaar. Ook de maatschappelijke druk om de hoofddoek áf te zetten, en de discriminatie waarmee vrouwen met een hoofddoek worden geconfronteerd, verdienen echter onze verontwaardiging. Hoofddoek verbieden of hoofddoek verplichten, het achterliggende principe is in beide gevallen dwang. Beide staan haaks op het principe van vrijheid van religieuze beleving en van de vrije keuze van vrouwen.

5) Actief pluralisme. Het is de vraag in welke mate een hoofddoekenverbod te rijmen valt met het principe van actief pluralisme dat het GO! centraal stelt. Actief pluralisme houdt een actieve aanvaarding van diversiteit in, verscheidenheid is daarin een vertrekpunt. Door een (welbepaald) deel van deze diversiteit uit de scholen te weren, doet het GO! niet aan actief pluralisme, maar wel aan actieve uitsluiting. Het GO! ondergraaft zo zijn geloofwaardigheid.

6) Sociale kloof. Door de focus op de hoofddoek te leggen, wordt voorbij gegaan aan de grond van de zaak: het bestaan van "witte" en "zwarte" scholen. De uitdagingen van het onderwijs in Vlaanderen vandaag zijn niet cultureel of religieus, maar vooral sociaal. Ze zijn vooral een kwestie van onderfinanciering, armoede en een toenemende kloof tussen hoog- en laagopgeleiden, waarbij de minderheden in grote mate tot die laatste categorie behoren. Het hoofddoekenverbod verschijnt dan als een bliksemafleider. Het geeft misschien een valse indruk van integratie, maar kan geen antwoord geven op de talrijke problemen waarmee deze scholen geconfronteerd worden.

7) Verkeerd signaal. Tot slot is een hoofddoekenverbod problematisch door het maatschappelijk signaal dat het uitstuurt. Door meisjes met een hoofddoek uit te sluiten, zegt het GO! dat discriminatie van sommige moslima's aanvaardbaar is. Wij geloven net in een gemeenschapsonderwijs dat positieve signalen van pluralisme en aanvaarding van diversiteit uitzendt. Het hele onderwijsveld zou juist een dam moeten zijn tegen discriminatie, en een plaats waarin jongeren - ongeacht hun afkomst of levensbeschouwelijke overtuiging - met aanvaarding van die diversiteit leren samenleven.

De uitdagingen van de multiculturele samenleving zijn complex en veelzijdig. Ze gaan niet alleen over de hoofddoek, maar betreffen vooral de insluiting van mensen en groepen die op tal van domeinen - werk, onderwijs, huisvesting... - met discriminaties en ongelijke kansen te maken krijgen. Wij roepen beleidsmakers op om te focussen op de reële problemen van achterstelling en discriminatie, en in hun onderwijsbeleid gelijke kansen voor iedereen te verzekeren. Meisjes uitsluiten en hun opleidingskansen en keuzevrijheid aldus beperken, leidt niet naar emancipatie en hypothekeert hun volwaardige participatie aan onze samenleving.

Nadia Fadil (KULeuven), Els Flour (voorzitster VOK); Yasmina Akhandaf (Boeh!); Samira Azabar (Boeh!, Motief), Kitty Roggeman (Boeh!, VOK), Ida Dequeecker (Boeh!, VOK), Vera Claes (voorzitster Zij-kant, voorzitster Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen), Annemie Janssens (directeur KAV), Els Van Hoof (voorzitster Vrouw & Maatschappij), Imane Bouzarmat (voorzitster Ella), Lut Stroobants (voormalig hoofd begeleidingsdienst GO!), Sarah Bracke (KULeuven), Bambi Ceuppens (KMMA), Sultan Balli (Psycholoog, Caleidoscopia), Johan Leman (KULeuven, voorzitter Foyer), Walter Nonneman (UA), Youssef El Mousaoui (stand-up comedian), Annick Segal (actrice), Jan Goossens (directeur KVS), Luc Baeckeland (coördinator De Centrale), Patrick Loobuyck (UA, Ugent), Ides Nicaise (directeur HIVA), Philippe Van Parijs (UCL-KULeuven), Eric Corijn (VUB), Sara S'Jegers (Boeh!, FC Poppesnor), Nadine Plateau (Tayush), Ginette Bauwens (MDF), Elke Vandepierre (coördinator Motief), Sarah Avci (KAV-intercultureel), Saïda El Fekri (FMV), Siyahya Hajar (V.O.E.M), Meryem Kanmaz (MANA), Naima Charkaoui (directeur Minderhedenforum), Ico Maly (Coördinator Kif Kif), Jef De Vrij (Internationaal Comité), Meyrem Almaci (volksvertegenwoordigster Groen!), Yamila Idrissi (volksvertegenwoordigster SP-A), Eva Brems (volksvertegenwoordigster Groen!, Ugent), Fatma Pehlivan (volksvertegenwoordigster SP-A), Nelly Maes (voorzitster Vlaams Vredesinstituut en gewezen parlamentslid), Lydia Deveen-De Pauw (em. VUB, gewezen staatssecretaris en senator), Ludo De Brabander (woordvoerder Vrede), Eric Goeman (Democratie 2000), Michel Vanhoorne (LEF), Francine Mestrum (Global Social Justice), Koen Dille (Raad van Bestuur Masereelfonds en lid van Vooruitgroep), Karim Zahidi (UA), Sami Zemni (Ugent), Noel Clycq (UA), Ignace Glorieux (VUB), Jef Verschueren (UA), Hilde Verschaeve, Inge Arteel (VUB), Julie Carlier (VOK, Ugent), Chia Longman (Ugent), Petra Meier (UA), Annelies Decat (KULeuven), Sofie Van Bauwel (Ugent), Joz Motmans (UA), Judith Perneel (KDG Hogeschool Caleidoscopia), Nathalie De Bleeckere (VOK), Sofie De Graeve (woordvoerster VOK), Lieve Snellings, Nele Spaas (coördinator Ella), Henk de Smaele (UA), Kristel Beyens (VUB), Marnix Beyen (UA), Herman De Ley (em. Ugent), Jo Tollebeek (KULeuven), Tineke Padmos (KULeuven), Diane De Laet (VOK), Kaat Wils (KULeuven), Aleidis Devillé (KULeuven-K.H.Kempen), Eva Jaspaert (KULeuven), Dimokritos Kavadias (VUB), Evelien Flamez (Ugent), Ilse Laurijssen (VUB), Saïla Ouald Chaib (Ugent), Ruben Segers (Motief), Myriam Stoffen (Zinneke), Leen Van der Vorst (IPSOC), Johan Van Hoorde (lid Vooruitgroep), Ann Dejaeghere (Gentse Gidsen), Pascal Debruyne (Ugent), Tom Verschaffel (Kulak-KULeuven), Sigrid Vertommen (Ugent), Marieke Janssen (Hogeschool Sint-Lukas Brussel), Nella van den Brandt (Ugent), Giselle Corradi (Ugent), Sara Geets (BBOT), Anais Van Ertvelde, Bart Horemans

Deze tekst verscheen eerder op de website van De Wereld Morgen